

קובץ

האור להיים

שנה
שביעית

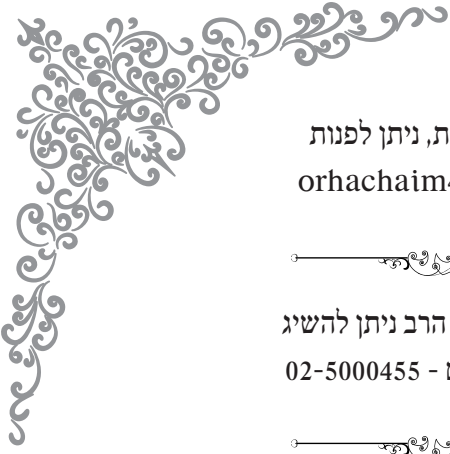
מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת וישב תשפ"ה

אמרי-השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
17:48	17:14	* 16:23	י-ם
17:43	17:12	16:21	ת"א
17:42	17:12	16:21	חיפה
17:47	17:15	16:24	ב"ש

* לנדהגים 40 דק': 16:03

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת וישב תשפ"ה

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר" - חומש בראשית

1 הכל רק מעטה

פרשה למעשה:

6 עניין של הסתכלות

11 הנבחר לשמוע

15 בזכות מאור הפנים

20 אין מנוחה מחינוך הילדים

חנוכה:

22 להאיר את הדרך

הכל רק מעטה

להיוולד משיח בן דוד.

הִפָּר נָא לְמִי הַחֲתָמָת וְהַפְתִּילִים
וְהַמְטָה הָאֵלֶּה (בראשית לח, כה).

ולכאורה דבר פלא הוא, מדוע סובב

הקב"ה שהמשיח
יוולד כתוצאה
ממעשה כזה,
שיהודה עצמו

אמר עליו: "פֶּן
נִהְיֶה לְבוּז" (שם,
כג), והעולם סבור
היה כי "זִנְתָה תִמְרָה
כְּלָתְךָ... " (שם, כד)?

הייתכן שאורו
של משיח יפציע
בעולם דווקא מתוך
דבר שיש בו מִהְפָּךְ?
הקדושה, חלילה,
ולו למראית העין?

"כיון שמכירת יוסף

התגלגלה על ידי

גרימת צער ליעקב,

אף מתן שכרו של

יהודה היה במעטה

של מעשה יהודה,

ותמר, שבעיני הבריות

נדמה היה כחרפה,

ותועבה"

הפסוק אומר: "וַיִּגַד
לְתִמְרָה לְאֹמֶר הִנֵּה
חֲמִיָּה עִלָּה תִמְנָתָה
לְגַז צֹאנוּ" (שם, יג).

מי הגיד לה? אלא
תמר היתה נביאה,
וידעה ברוח הקודש
שחמיה עולה
תמנתה, לעמוד על
גוזי צאנו.

ואף על יהודה
כתוב, כי שני
מלאכים תפסוהו
והביאוהו אליה
בעל כורחו!

כלומר, משמים הוליכו את שניהם
והביאו אותם לידי מעשה!

ומדוע?

את הפער בין זכותו של יהודה,
שממנו יצא המשיח, לבין הדרך
שבה נעשה הדבר, ניתן להבין על

כי מזרעם של יהודה ותמר עתיד

ידי משל נפלא:

עשיר גדול זכה לבן יחיד - תלמיד
 חכם מופלג, ואירסו בשעה טובה
 עם כלה נאה וחסודה.

מנהג היה בעירם כי כל חתן הראוי
 לכך - מקבל ביום חתונתו הסמכה
 לרבנות מרב העיר, ומתעטר בתואר
 'מורנו הרב'.

משהגיע מועד נישואיו של בן
 העשיר, חפץ הרב להכין לו את כתב
 הסמיכה, וחיפש נייר מתאים.

כיון שלא היתה הפרוטה מצויה
 בכיסו, לא היו ניירות חדשים
 וחלקים מצויים בביתו, ומשמצא
 במטבח את הנייר שעטף את החלווה
 שקנתה הרבנית, נטלו, ניקהו קלות,
 וכתב עליו את הסמיכה.

את נוסח תעודת הסמיכה עיטר הרב

ב"זר זָהָב סָבִיב" (מושאל משמות כה, יא)
 - בחרוזים נאים ובפרחי מליצות;
 העלה על נס את שקידתו המופלגת,
 צדקותו ויושר לבבו של החתן,
 והרעיף עליו ברכות עד בלי די.

תחת חופת קטיפה מפוארת קידש
 בן העשיר את כלתו, והרב, מסדר
 הקידושין, הוציא מכיסו את תעודת
 הסמיכה, על מנת לקרוא אותה
 באוזני הקהל.

כשראה העשיר את הנייר המקומט
 והכתב המטושטש, כמעט והתעלף.
איזו בושה!

האולם - אולם פאר. האוכל -
 משובח במיוחד ומוגש כיד המלך.
 החתן וכל משפחתו לבושים
 בגדי הדר, ותעודת הסמיכה אינה
 אלא נייר משומש, מלא בכתמים

להצלחת

חנה בת נעמי

שמנוניים...

כיצד?

הורה למשרתו להביא לפניו טבלת עץ גדולה, ועליה הניח מיני מגדנות מובחרות ומרקחות משובחות נתונים בכלי כסף, ובמרכזה הניח גביע זהב גדוש בדינרי זהב. אכן, כך נאה וכך יאה לו לרב שכה כיבד את בנו!

אך לאחר שהמשלוח היה ערוך ומוכן, ציווה הגביר את משרתו ליטול את הסמרטוט המשמש לניקוי המטבח, ולכסות בו את המשלוח היקר והמפואר...

המשרת לא ידע את נפשו. היאך ירהיב עוזו להגיש לרב משלוח מחופה בסמרטוט? אך אדונו לא אבה לשמוע דבר, ונאלץ לעשות כאשר ציווהו.

למזלו, כאשר הגיע אל בית הרב, היה זה עסוק בשיחת תלמידי חכמים, וכיון שבוש לקבל לעיניהם את המשלוח המוזר, ביקש להניחו במטבח.

כשהתפנה הרב, ניגש משתומם

הרב, שכלל לא השגיח במבוכתו של העשיר, החל לקרוא את כתב הסמיכה, והציבור כולו האזין בהתפעלות לדברי השבח וההלל השזורים בו. גם אבי החתן הטה אוזן, ואט אט השתנה סבר פניו לטובה. אמנם 'לא תֶאֱר' לתעודה 'ולא הֶדָר' (מושאל מישעיהו נג, ב) - אך מצד תוכנה של התעודה הרי היא מעולפת ספירים ומקוטר מור ולבונה!

כיון שראה כמה מכבד הרב את בנו וכמה מצא הוא חן וחסד בעיניו, הצטנן עלבונו.

אך עדיין, בפניה קטנה בליבו היה מצר על המראה המרופט של התעודה היקרה.

שבועות חלפו, וזכרו של כתב ההסמכה המרופט לא מש מליבו של האב. משהגיע חג הפורים, החליט לעשות מעשה: משלוח המנות שישלח לרב יהיה מידה כנגד מידה לתעודת ההסמכה!

יוסף. התורה מספרת: "וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֶמֶק חֲבֵרוֹן" (בראשית לו, יד). אומר המדרש (בראשית רבה פד, יג, הובא ברש"י): "והלא אין חברון נתונה אלא בהר, וכתיב 'וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֶמֶק חֲבֵרוֹן'? אמר רב אחא: הלך להשלים אותה העצה העמוקה שנתן הקדוש ברוך הוא בינו ובין אותו צדיק [אברהם] שהיה קבור בחברון - 'וַיַּעֲבְדוּם וְעָנּוּ אֲתָם' (בראשית טו, יג)."

כלומר, כאשר שלח יעקב את יוסף לדרוש בשלום אחיו, החל בזה את קיום גזירת בין הבתרים שנאמרה לאברהם אבינו, הקבור בחברון. והנה, כאשר הציע יהודה למכור את יוסף לישמעאלים, כיוון בכך לרצונו של בורא עולם - שע"י זה ירדו ישראל למצרים - שהרי בסופו של דבר הגיע יוסף למצרים, ובעקבותיו

למטבח. מה ראה העשיר לפגוע בו כך? אך כשהסיר את הסמרטוט המכסה את המשלוח, גילה כי 'תוכו רָצוּף אֶהְבָּה' (שיר השירים ג, י)...

נח רוגזו של הרב, אולם עדיין לא הבין את פשר הדבר, וכשנפגש עם הגביר כעבור ימים אחדים שאלו: מדוע זה שלחת לי תשורה יקרה שכזאת בעטיפה מביישת כל כך?

אז ענה הגביר ואמר: "מה בין משלוח המנות לכתב הסמיכה? אף הוא היה פאר והדר הנתון בכלויי סחכות..."

מהו נמשל התעודה וְלִמָּה מכוון הנייר? מהו המשלוח ומהו הסמרטוט?

על מנת להבין את הנמשל, נשוב שנים ארוכות לאחור, לזמן מכירת

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

- יעקב וכל משפחתו.

יתר על כן: "ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו, דכתוב (הושע יא, ד): 'בְּחֶבְלֵי אֲדָם אֶמְשְׁכֶם בְּעִבְתוֹת אֶהְבֶּה'" (שבת פט ע"ב).

בזכות מכירת יוסף - שנעשתה בעצתו של יהודה - לא ירד יעקב למצרים בשלשלאות ברזל, אלא הגיע אליה בכבוד וזכה לפגוש בה את בנו אהובו המכהן כמשנה למלך.

ומה היה שכרו של יהודה על כך? שמלך המשיח יצא מזרעו!

אך כיון שמכירת יוסף התגלגלה על ידי גרימת צער ליעקב, אף מתן

שכרו של יהודה היה במעטה של מעשה יהודה ותמר, שבעיני הבריות נדמה היה כחרפה ותועבה.

וכבר אמרו רבותינו (סוטה י ע"ב): "בהכר בישר לאביו, בהכר בישרוהו; בהכר בישר - 'הִפָּר נָא הַפְתַּנְתָּ בְּנֶדֶךָ הִיא' (בראשית לו לב), בהכר בישרוהו - 'הִפָּר נָא לְמִי' (שם לח, כה)".

על כך אמר יהודה: צדקה ממני. וביארה הגמרא (שם): "צדקה ממני - מנא ידע? יצתה בת קול ואמרה: ממני יצאו כבושים".

כל עניין יהודה ותמר טמיר ונעלם הוא, דברים כבושים שסופם - הולדתו של מלך המשיח - מעיד על תחילתם.

עניין של הסתכלות

אָשַׁת אֲדָנָיו (בראשית לט, ז).

על שלושה דברים הביא יוסף את דיבת האחים רעה אל אביהם, ונתבונן בהם אחד לאחד:

חז"ל אומרים שהאחים היו לומדים בספר יצירה, שהוא ספר שחיברו אדם הראשון, או אברהם אבינו, ויש בו שמות קודש וצירופים שונים. מי שבקי בספר זה, ויודע לצרף שמות, יכול לברוא בעזרתו יצורים שונים.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבְתָם רָעָה אֶל אָבִיהֶם (בראשית לו, ב).

פירש רש"י: "כל רעה שהיה רואה בְּאָחָיו, בני לאה, היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים, וחשודים על העריות. ובשלושתן לקה: על אבר מן החי - וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים (שם, לא) במכירתו, ולא אכלוהו חי. ועל דיבה שסיפר עליהם, שקורין לאחיהם עבדים - לְעֶבֶד נִמְכָּר יוֹסֵף (תהלים קה, יז). ועל העריות שסיפר עליהם, וַתִּשָּׂא

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי **ימי חמישי**
שיעור מוסר ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שולוחה 9

לימים, יעקב לא לימד ספר יצירה, ומשום כך הוא לא ידע שהאחים אוכלים את מה שבראו בעזרת הספר, והיה סבור שהם עוברים על איסור אכילת אבר מן החי.

האחים היו בוראים בעזרתו, כל ערב שבת, עגל משולש, חותכים ממנו אברים, צולים ואוכלים אותם כך, ללא שחיטה.

כשראה אותם יוסף אוכלים, מבלי לשחוט כדת וכדין, העיר להם והוכיחם על אכילתם אבר מן החי, אך האחים המשיכו לאכול כדרכם. משראה יוסף שתוכחתו אינה מתקבלת על דעתם - הלך ליעקב וסיפר לו על כך.

הלימוד בספר יצירה מיועד רק ליחידי סגולה שמילאו כרסם בש"ס ופוסקים תחילה, והם בעלי ייחוס, וזכו שאליהו הנביא יתגלה אליהם וילמדם את צירופי השמות הכתובים בו.

האמת היא שבהמות שנבראו על ידי לימוד בספר היצירה לא חל עליהם איסור אבר מן החי, וממילא יעקב - שלימד את בניו ספר זה - ידע שהאמת היא שהם אינם עוברים כל איסור באכילתם.

אחד מהם היה המהר"ל מפראג זצ"ל. בתקופתו רדפו הנוצרים את היהודים, ורקמו כנגדם עלילות דם, שכביכול הם שוחטים ילדים נוצרים כדי להשתמש בדמם ללישת המצות לפסח.

אולם את יוסף, שהיה עדיין צעיר

לעילוי נשמת
דניס גליה בת שמחה ז"ל

מצריך ייחוס, והם חששו שמא אין לבני השפחות את הייחוס הנצרך כדי ללמוד בספר זה. משום כך, בעת שלמדו בספר היצירה ביקשו מבני השפחות לשבת לבדם.

בעזרת הלימוד בספר היצירה בראו האחים נשים! הסיבה לכך היתה, משום שהשבטים היו מנהלים משא ומתן, קונים ומוכרים, וסוחרים עם הגויים.

בהיותם יְפִי תואר וְיָפִי מראה, חששו בני יעקב שמא יציעו להם הגויים נשים משלהם, ולכן בראו דמויות של נשים, כדי שהגויים יהיו בטוחים שהם נשואים ואין להם כל עניין בבנות הארץ.

יוסף, שכאמור לא ידע מספר היצירה, היה סבור שהשבטים נכשלים בעריות, ולוקחים נשים נוספות על נשותיהם, ובא וסיפר על כך ליעקב.

יעקב אבינו ידע את האמת ביחס לכל שלוש התלונות. הוא ידע

המהר"ל קיבל סייעתא דשמיא מיוחדת לברוא באמצעות ספר היצירה את "הגולם", שיכול היה ללכת ולהיכנס לכל מקום שירצה, ועל ידו הצליח המהר"ל לסכל את מזימותיהם של שונאי ישראל ולחשוף את קלונם ברבים.

כאמור, רק אדם שלמד את כל התורה שבכתב ושבעל פה על בוריים, יכול ללמוד מעט את תורת הקבלה, אבל בלאו הכי הוא איסור גמור! הוא עלול לטעות ולשבש דברים, ולהוריד את עצמו ואת אחרים עד לתהום!

לעתים היו האחים אומרים לבני השפחות, דן ונפתלי גד ואשר, לשבת בצד, והם היו יושבים ולומדים לבדם. יוסף לא הבין את הסיבה לכך, וראה בכך זלזול בכבודם. ומשהוכיחם ללא תועלת סיפר על כך ליעקב.

אולם האמת היא שהאחים עשו זאת משום שלימוד בספר היצירה

ומכל מקום, היה לו להאמין שישנה סיבה לכך שְׁאָחָיו הצדיקים נהגו כפי שנהגו.

יוסף הכיר היטב את אָחָיו הצדיקים. הוא ידע שהם מתנהגים בכל הליכותיהם בחסידות וביראת שמים טהורה, והיה עליו לדונם לכף זכות, ולהבין שהם בוודאי מודעים לקיומם של האיסורים עליהם דיבר, ואף על פי כן עושים את המעשים שעשו - וטעמם ונימוקם עימם.

"כל המידות בטלו - מידה כנגד מידה לא בטלה" (בראשית רבה ט, יא).
ו"במידה שאדם מודד - בה מודדים לו" (סנהדרין ק ע"א), ויוסף נענש על שלושת הדברים שסיפר עליהם - מידה כנגד מידה.

גם האחים, מְצַדָּם, פירשו את הוצאת הדיבה עליהם, על ידי יוסף,

שהאחים השתמשו בספר היצירה כדי לברוא בהמות לאכילה, נשים להגנה מפני הגויים, וחששו לשתף את בני השפחות בלימוד בספר הזה. משום כך הוא הרגיע את יוסף, ואמר לו שהוא יטפל באחים ויוכיחם להתנהג כדת וכדין.

יוסף נענש על כך שהוציא את דיבתם של אָחָיו בפני אביהם.

אומנם הוא עשה זאת בתמימות, מתוך רצון להפרישם מן החטא, וכפי ההלכה שנפסקה בהלכות שמירת הלשון (יעוין בחפץ חיים הלכות רכילות כלל ו הלכה ה) שהרואה ילד עושה מעשה עבירה - מצווה לספר על כך לאביו אם הלה יוכל למנוע אותו מלחטוא, ואף כאן סיפר יוסף לאביו לתועלת, כדי שיוכיחם ויפרישם מאיסור.

בצורה מוטעית.

כדי להצטייר כ"טוב", אלא רק כדי להפרישם מאיסור.

עד אותה תקופה היה בעולם מצב של "טוב" כנגד "רע": הבל כנגד קין, נח כנגד בני דורו, יצחק כנגד ישמעאל, יעקב כנגד עשו.

החיץ בין יוסף לְאָחָיו גדל עם התחברותו של יוסף לבני השפחות. גם עובדה זאת היתה טבעית לחלוטין, ולא היה בה חלילה שום מניע שלילי. בלהה היתה המשרתת של רחל, והיא טיפלה בילדיה, בפרט אחרי מותה של רחל. באופן טבעי, יוסף היה קשור יותר לבני השפחות כי אָתָם גדל.

האחים סברו שיוסף מוציא את דיבתם רעה כדי להציב את עצמו כ"טוב" ואותם כ"רע", ומשום כך פסקו שיש לו דין רודף, ודנו אותו למיתה.

אולם האחים פירשו זאת כרצון מְצִדּוֹ להתרחק מהם, וכך גדל החיץ שביניהם.

אולם האמת היא שכוונתו של יוסף היתה לטובה. הוא לא התכוון לספר עליהם לשון הרע בְּכַדִּי, או

הנבחר לשמוע

משמים הכריזו שבסופו של דבר חלומותיו של יוסף עתידיים להתגשם.

אך למרבה הפלא, רק ראובן, מכל האחים, שמע את אותה בת קול.

שאל אותם ראובן: "שמעתם משהו?" והם השיבו לו: "לא".

מכאן הבין ראובן כי הקב"ה מעוניין שדווקא הוא יציל את יוסף, וכי הוא בעל הכוח והעוצמה המתאימה לעשות זאת.

לפיכך, "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלֵהוּ מִיָּדָם" - ראובן הזדרז לחפש דרך להציל את יוסף מיד האחים.

בת קול היוצאת משמים מכוונת לאוזניים מסוימות עבור מטרה כלשהי, ולא כל אחד יכול לשמוע אותה.

וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִבְּנֶנּוּ נַפְשׁ (בראשית לז, כא).

השבטים דנו את יוסף כדין 'רודף', כיון שסברו כי הוא רודפם ומבקש, חלילה, לנתקם מהמשכיות הקדושה והטהרה של אביהם יעקב. לכן הם פסקו את דינו ואמרו: "וַעֲתָה לָכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנִשְׁלַחֵהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאֶמְרֵנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלְתָּהוּ וְנִרְאָה מֶה יְהִי חֲלֹמֹתָיו" (שם, כ).

וכתב רש"י: "ונראה מה יהיו חלומותיו - אמר רבי יצחק: מקרא זה אומר דרשני, רוח הקודש אומרת כן. הם אומרים 'נהרגהו', והכתוב מסיים 'ונראה מה יהיו חלומותיו', נראה דבר מי יקום או שלכם או שלי. ואי אפשר שיאמרו הם ונראה 'מה יהיו חלומותיו', מכיון שיהרגהו בטלו חלומותיו".

כלומר, בשעה שאמרו האחים זה לזה "לכו ונהרגהו" יצאה בת קול ואמרה: "ונראה מה יהיו חלומותיו",

הגמרא (תענית כא ע"א) מספרת, שאילפא ורבי יוחנן היו דחוקים

הוא הבין, כי אם הוא לכדו שמע את דברי המלאכים, על אף שאילפא חברו, שהיה גדול ממנו בתורה, לא שמעו, כנראה שמשמים רצו לרמוז לו שעליו לחזור בחזרה לעיר.

לפיכך אמר רבי יוחנן לאילפא: "חזור אני בחזרה לעיר להמשיך ללמוד את התורה הקדושה. אני רוצה לעשות שום עסקה!"

הקשה עליו אילפא: "כיצד אתה עושה זאת? הלא כתוב בתורה 'אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֶבְיוֹן' (דברים טו, ד). עליך לקיים את הפסוק הזה שלא יהיו בעם ישראל אביונים!"

אמר לו רבי יוחנן: "ישנו פסוק נוסף 'כִּי לֹא יִחְדַּל אֶבְיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ' (שם, יא), אני אקיים את הפסוק הזה ואחזור ללימודי!..."

חזר רבי יוחנן לעיר, והנה בבואו נפטר ראש הישיבה ובמקומו מינו אותו. נתנו לו דירה ומשכורת גבוהה, וכן את כל שאר הדברים הנצרכים לראש ישיבה. גידלוהו משל אחיו (הוריות ט ע"א).

בפרנסתם בדוחק גדול, ולכן החליטו ללכת לעסוק במסחר, ולאחר שירווח להם ישובו לתלמודם.

'הֵם יֵצְאוּ אֶת הָעִיר לֹא הִתְחִיקוּ' (מושאל מבראשית מד, ד), והנה נעשו רעבים. נטלו ידיהם וישבו לאכול תחת קיר שהיה שם, כדי ליהנות מן הצל.

לפתע שמע רבי יוחנן שני מלאכים שעומדים מאחורי הקיר ואומרים זה לזה: "הם עוזבים חיי עולם והולכים לעסוק בחיי שעה? הבה נפיל עליהם את הקיר הזה!"

"מה פתאום?", התנגד המלאך השני, "איך אפשר להפיל עליהם את החומה? יש ביניהם אחד שעתיד להיות גדול בישראל. אי אפשר להורגם!"

פנה רבי יוחנן ושאל את אילפא: "אילפא, האם שמעת משהו?"

"לא, לא שמעתי מאומה", השיב. "נראה כי היו אלו קולות של רוחות או משהו אחר", אמר רבי יוחנן, ולא סיפר מאומה.

זצוק"ל, כי באותו זמן שהיה מתעסק בצרכי הגוף למצוא טרף, באותן שעות חיבר פירוש על התורה כולה, כי ידיו היו עסקניות, אך מחשבותיו חכמניות בתורה. הנה זה האיש הוא שמור ומשומר מיצר הרע".

האלשיך הקדוש קיים בעצמו 'והערב נא' בכך שעירב גם בעסקי הרשות את דברי התורה, וזכה וזיכה את העולם כולו בפירושו הנפלא על התורה.

כיוצא בכך סיפר על עצמו ה"חיי אדם", זה לשונו: "דע לך אחי כי נסיעתי למרחקים לא היה לקבץ עושר חלילה, יעיד עלי אדון הכל, רק לפרנס בני ביתי. הגם שנסעתי למרחקים והייתי סוחר, אף חכמתי עמדה לי, כי בנסיעתי לדרך דעתי על התורה ובישיבתי בחנות דעתי

בינתיים הלך אילפא לעסוק במסחר, וכשחזר מצא את רבי יוחנן מכהן כראש ישיבה. אמרו לו אנשי המקום: "אלמלא היית הולך לעשות עסקה, היינו ממנים אותך להיות ראש הישיבה, שכן היית גאון יותר מרבי יוחנן".

אמר להם "וכי סבורים אתם שבמהלך המסחר ניתקתי את עצמי מהתורה הקדושה? חס ושלום! אפילו לרגע אחד לא ניתקתי את עצמי!"

לנו קשה להכיל זאת, אך ישנם אנשים מיוחדים במינם שיכולים לעסוק בענייני העולם הזה, בעודם ממשיכים להגות בתורה הקדושה.

ה"אור החיים" הקדוש כותב בספרו "ראשון לציון": "סיפרו לי על חד-בדרא, ה"ה הרב משה אלשיך

לעילוי נשמת

מסעוד בן תמוז ז"ל

אך אפילו אנשים גדולים אינם זוכים לשמוע אותה, מלבד אותו אחד שנבחר משמים לשומעה, ממש כפי שרק ראובן זכה לשמוע ולהבין שתפקידו להציל את יוסף.

אומנם, ישנה בת קול המכוונת לכל אחד ואחד מישראל. רבותינו אומרים (אבות פ"ו מ"ב) "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלכונה של תורה".

מיהו זה שזוכה לשמוע את בת הקול הזו? מי מאזין לה?

התשובה היא: כל אחד מישראל! אדם המתעורר פתאום ללמוד תורה, אין זאת אלא מחמת בת הקול שנכנסה לתוך אוזנו.

עליה. ותיתי לי שאפילו בשעת משא ומתן, פעמים הרבה היה דעתי עליה בהרהור פירוש או קושיא, ובפרט בשש מצוות עשה. וקיימתי בעצמי 'אַל תַּעֲזֹבָה וְתִשְׁמָרְנָה, אֶהְבֶּה וְתִצְרָךְ' (משלי ד, ו) ויעידו עלי הסוחרים שאפילו בעת נסיעתי לא מנעתי מליקח עימי גמרא ומקרא ומשנה ואפילו בשעת יריד כמעט שלמדתי בכל יום דף וחצי גמרא חוץ ממשניות".

כך אמר אילפא לבני העיר, והוסיף: "יכולים אתם כעת לשאול אותי שאלות בכל תחום בתורה, באיזו משנה או ברייתא שתרצו, ותראו שאני בקי בה. מוכן אני אפילו לעמוד בראש ספינה, ואם לא אדע לענות - אפיל את עצמי לים..."

הרי לנו, כי לעיתים בת קול מדברת,

בזכות מאור הפנים

מאביו. הרי הפסוק אומר שיעקב אבינו אהב את יוסף "כי בן זקונים הוא לו", ואמרו חז"ל שיעקב לימדו את כל התורה שלמד בבית מדרשם של שם ועבר במשך ארבע עשרה השנים שישב שם. ואם כן, בכל השנים בהן ישב יוסף בבית האסורים, הוא חזר על תורת אביו, ושינן את כל אשר למד.

מה איכפת לו, אם כן, ליוסף, אם שני הגויים הללו עצובים וזועפים? ובכלל, כיצד הוא שם לב לכך?

אך אם נתבונן בדבר, נוכל להבין כיצד הגיע יוסף לאותה משרה רבה, עד שהפך להיות השליט על כל ארץ מצרים.

וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בְּבִקְרַי וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנָּם זֹעֲפִים. וַיִּשְׂאֵל אֶת סְרִיסֵי פְרָעָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם (בראשית מ, ו-ז).

שר המשקים ושר האופים, היושבים בבית האסורים יחד עם יוסף הצדיק, חולמים חלום ואינם יודעים את פתרונו.

בבוקר רואה יוסף את פניהם שאינם כתמול שלשום, ושואל אותם מדוע פניהם רעים היום.

ויש להבין: וכי מה איכפת לו ליוסף שלשני האנשים הללו אין היום מצב-רוח? מה זה עניינו שהם זועפים? סביר להניח כי יוסף לא היה משועמם ביושבו בכלא. הוא ישב שם וחזר על התורה שלמד

המשקים, יסודה היה נעוץ באותה הנהגה של חיוך והסברת פנים לכל אחד ואחד.

יוסף הצדיק לא היה מסוגל לראות בן אדם עצוב עם פנים רעות. זה מנהיג אמיתי - מי אשר רוצה להיטיב עם כל בן-אנוש, יהיה זה בן ברית או שאינו בן ברית.

ידוע הסיפור על אותו משגיח כשרות, שהיה חלק מצוות עובדים יהודי, שעסקו בשחיטה במשחטה גדולה מעבר לים.

אותו יהודי, בכל בוקר שהיה מגיע למפעל, היה מקדם בברכה את השומר היושב בפתח שרוב בני

יוסף ביושבו בבית הסוהר, התייחס בחביבות ובנועם לכל אלו שישבו איתו שם. מן הסתם, מידי בוקר, כאשר היה פוגש את שר המשקים ושר האופים, היה מחייך אליהם ודורש בשלומם, והם היו משיבים לו בחזרה.

והנה באותו בוקר, כאשר פגש אותם יוסף ודרש בשלומם, הם לא ענו לו כמו בכל יום. פניהם היו עצובות, וכיון שחשו כי הוא מתעניין בשלומם מעומק הלב, פתחו את ליבם וסיפרו לו על החלום המוזר שכל אחד מהם חלם.

נמצא, כי כל הצלתו של יוסף ועלייתו לגדולה, שהתגלגלה לבסוף דרך שר

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי

שיעור מוסר

ימי חמישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il
ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

שומר שבפתח קרא לו בשמו.

נדהם היהודי למראה הצלתו ממוות לחיים, ושאל את השומר: "מה הביא אותך לפתוח את המקפיא בשעת לילה מאוחרת זו? כיצד עלה בדעתך שאני נמצא בתוכו?"

השיב לו השומר: "באמת כבר הייתי בדרך לביתי, אך פתאום נזכרתי שכאשר העובדים עזבו את המפעל, לא ניגשת אלי להיפרד ממני לשלום. חשבתי בליבי: הרי בכל יום אינך עוזב את המקום מבלי לגשת אלי ומה קרה היום? הייתי בטוח שקרה לך משהו רע, ואולי אתה לכוד במפעל ולכן חזרתי אליו כדי לחפש אותך!"

הנה כי כן, בזכות הסברת פנים של אותו יהודי, ניצלו חייו ממוות בטוח.

ההנהגה זו מחויבת לכל יהודי ויהודי, להאיר פנים לכל אחד, להתעניין בשלום הזולת ולרצות בטובתו.

כך ראינו אצל גדולי הדור. אף שהיו שקועים בעמל התורה, עם זאת נהגו

אדם כמעט ואינם שמים לב לקיומו, ובסיום שעות העבודה, כאשר היה עוזב את המפעל, היה נפרד לשלום מאותו שומר.

והנה, יום אחד, בסמוך לסיום שעות העבודה, נכנס אותו משגיח לבדוק דבר מה באחד ממקררי הבשר הענקיים, ופתאום הבחין שמישהו סגר את דלת המקפיא מבלי שהבחין שיש בן אדם בתוכו, וכך הוא נותר כלוא במקפיא ענק, שרק למחרת בבוקר יפתחוהו, כאשר הוא יודע שאין כל סיכוי שיצליח לשרוד בו בחיים במשך שעות ארוכות כל כך.

הוא דפק על דלת הברזל הכבדה, צעק בכל כוחותיו, אבל איש לא שמע אותו.

עובדי המפעל סיימו את יום עבודתם, והוא נותר כלוא בקור העז, כאשר הוא כבר מתכוון לקראת סופו המר.

לפתע, כאשר כבר היה על סף קפיאה, נפתחה דלת הברזל ואותו

בכבוד כלפי כל אחד ואחד.

אצל מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, ראינו בעליל מידה מופלאה זו.

סיפר לי רבי אהרון סימן טוב, שהיה לו קרוב משפחה שעבד בנגרות. אותו נגר הוזמן לביתו של מרן זצוק"ל, להרכיב ספרייה חדשה. הוא עבד שעות ארוכות ולקראת ערב עצר מעט לנוח.

להפתעתו ראה את מרן זצוק"ל נכנס לחדר ובידו מדף של ספרייה הנמצא מחוץ לבית. קם הנגר ושאל אותו: "רבינו, מה כבודו עושה? אני כבר אכניס את המדפים".

השיב לו מרן: "עבדת קשה יום שלם, ורצוני לעזור לך במעט להכניס את המדפים שעוד נותרו בחוץ".

פלא פלאות. מרן זצוק"ל, שכל שנייה שלו היתה מנוצלת לתורה, חשב על אותו נגר ולא חס על כבודו ומעמדו אלא יצא לעזור לו במעט!

בדומה לכך מסופר בספר "רבינו"

לרבי אליהו שטרית הי"ו, שפעם אחת הגיע אל ביתו של מרן הרב ישראל יונה והסתכל בספרייה של רבנו. מרן הבחין שהוא מחפש ספר מסוים ושאלו איזה ספר הוא מחפש.

השיב לו רבי ישראל שהוא מחפש ספר מסוים, אבל הוא כבר ימצא אותו דרך קטלוג הספרים שהיה שם. אך מרן זצוק"ל קם מכסאו, הלך לחדר השני והביא לו את הספר המבוקש.

איזו ענווה ונשיאה בעול עם הזולת! מרן זצוק"ל לא אמר לעצמו: 'אלמד תורה וחוזן מזה לא מעניין אותי כלום' - לא זו דרכה של תורה.

על האדם להסתכל גם על טובת הזולת ולשאת בעול עם חברו.

חייב אדם להיות שקוע בלימוד התורה הקדושה, אך בד בבד אין זה פוטר אותו מלפעול ולעשות למען הזולת - הן לשאת בעול, והן להאיר ולהזריח את אור הקדושה והטהרה. ובכך, זוכה האדם שהקב"ה נותן לו

את הכוחות והכלים לזה.

שמצאו את הוריו.

וכל זה בעיצומה של המלחמה,
כאשר הלגיונרים הירדניים עוד ירו
לעברם. היש כעמך ישראל?

זאת למדנו מיוסף הצדיק, להטיב
לכל אחד ואחד. להתעניין בשלום
אותם גויים היושבים עימו בבית
האסורים.

לכן מלך מצרים מצא אותו ראוי
להיות שליט על מדינתו ולהיות
"המשביר לכל עם הארץ".

כי רק מי שמחפש כל הזמן כיצד
אפשר להיטיב עם הזולת - הוא זה
הראוי להנהגה.

ישראלים הם גומלי חסדים, אפילו
עם נוכרים.

סיפר לי גיסי שהיה בחטיבת
הצנחנים שכבשה את ירושלים
במלחמת ששת הימים. ערבים
רבים ברחו בזמן המלחמה, מחשש
שייפגעו מהחיילים הישראלים.

לפתע ראו החיילים ילד ערבי קטן
מסתובב לבדו. אחד החיילים, שידע
ערבית, שאל את הילד היכן הוריו
והוא סיפר להם שהם ברחו מפחד
והוא נותר לבד. החיילים לקחוהו,
נתנו לו אוכל ודאגו לכל מחסורו, עד

אין מנוחה מחינוך הילדים

השמים של הילדים, ולתת את הדעת על חינוכם הטהור.

גם לאחר שיעקב עזב את בית לבן, הוא לא יכול היה לנוח מהשמירה על חינוך ילדיו. עשו פגש אותו והציע שייתן לו לחנך את ילדיו: "אַצְיָגָה נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי" (בראשית לג, טו) - אני אחנך אותם, אעניק להם השכלה גבוהה, אלמד אותם ליב"ה...

אולם יעקב עמד בתוקף ולא נתן לזה לקרות: "אֲדַנִּי יָדַע כִּי הַיְלָדִים רַפִּים וְכו' וְאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי וְכו' וְלִרְגֵל הַיְלָדִים (שם יג-יד). "אינני יכול ללכת איתך! אני חייב לחנך את הילדים שלי בעצמי!"

אולם כשהגיע לארץ מגורי אביו, בארץ כנען, שמח יעקב שמחה גדולה. סוף סוף יוכל לנוח מהשמירה ומהדאגה לחינוך ילדיו. הוא הגיע אל המנוחה ואל הנחלה, אל יצחק אביו ורבקה אמו, והילדים נמצאים במחיצת איש אלוקים קדוש, עולה

אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלקה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם (בראשית לו, ב).

רש"י מביא את דרשת חז"ל במדרש: "ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף".

אפשר לפרש את דברי חז"ל "ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף" באופן הבא:

כשהתגורר יעקב בבית לבן הוא נתן דעתו בכל עת לבדוק את מעשי ילדיו, כי חשש שמא ילמדו ממעשיו הרעים של לבן. הם עלולים, חלילה, להסתכל בכל מיני מכשירים טמאים... משום כך בדק תדיר אחר מעשיהם: איפה ראובן? איפה שמעון? איפה דינה? לאן הם הלכו? אי מזה באת ואנה תלכי...

כשמתגוררים בסביבת רשעים, יש לדאוג ביתר תשומת לב ליראת

תמימה.

בכבוד ובדרך ארץ.

חז"ל אומרים שכל מי שבא במחיצתו של יצחק אבינו - קיבל עליו עול מלכות שמים שלימה, ודרשו (בראשית רבה פד, ד): **וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו** - אל תקרי 'מגורי אביו' אלא 'מגורי אביו', שהיה יצחק מגיירם, ונעשו כולם תלמידיו".

ביקש יעקב לישב בשלווה מחינוך הילדים - מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף - הסכסוך שהחל בין האחים.

ומכאן נלמד מוסר השכל: אין מושג כזה לנוח מחינוך הילדים!

בכל עת ובכל מצב ההורים חייבים להיות 'בְּעֵמֶד וּשְׂמוּרָה' על ילדיהם, גדולים כקטנים, גם אם הם גרים בסביבה של יראי שמים, ויש להם אבא צדיק וסבא קדוש.

דרושה פקיחת עיניים מתמדת על התנהגותם, להיכן הם הולכים, עם מי הם מתחברים, וכדומה. אם חס וחלילה יש סטייה קלה מן הדרך - צריך רחמי שמים מרובים ש'שוב אשוב אליך'!...

כמזבן שמעקב זה ראוי שיהיה בתבונה,

הסבר נוסף בענין:

כל זמן שיעקב גר בבית לבן, הוא היה מוכרח להיזהר ולשמור על ילדיו, וללמדם שיחיו באהבה ואחוזה ובאחדות שלימה, כיון שרק כך יוכלו להחזיק מעמד במקום כזה שבו כל האנשים שונאי דת.

כמו כן לאחר שעזב יעקב את בית לבן ויצא להילחם בעשו, הוא היה מוכרח שכל השבטים יחיו באהבה, באחוזה ובאחדות שלימה, כדי שיצליחו לנצח במלחמה.

אבל לאחר שהגיע לארץ מגורי אביו, ושוב אין מלחמות ואין רדיפת שונאים - החליט שיכול הוא לנוח קמעא מהדאגה לאחותם ולאחדותם. אך מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף, והחלו המחלוקות והמריבות בין יוסף לְאֶחָיו. ומכאן נלמד מוסר השכל: רק עם אחדות נוכל לעמוד איתנים וחזקים מול כל אלו העומדים עלינו חדשים לבקרים, ונלחמים בתורה, בלומדיה ובשומרי מצוותיה.

להאיר את הדרך

אָלָא לְרְאוּתָם בְּלִבְדָּ" (נוסח ההדלקה),
עצם הראיה בנרות החנוכה מצילה
ומגינה על האדם.

משל לאדם שטעה ביער ביום חורפי
וסגריר, השלג והבוץ הכבידו עליו
והחושך והעלטה גברה, לפתע ראה
בקרבת מקום ניצוץ אורות קטנים
מרצדים, הלך בעקבות האור, עד
אשר ניצל. נמצא כי ישועתו הגיע
מהאורות הקטנים שהאירו לו את
הדרך.

כך הדבר בנרות החנוכה, תפקיד
הנרות להורות לנו את הדרך הנכונה
שבה צריך כל אדם ללכת - וההולך
בדרך זו ממילא ינצל ויצליח.

קרבים אנו לימים הנפלאים
והקדושים של חג החנוכה, שמהם
אנו שואבים ראייה למרחבים.

הימים הקדושים הללו מראים לנו
אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נִלְךְ בָּהּ וְאֶת הַדָּבָר
אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה (ירמיהו מב, ג).

ישנם אנשים שהולכים ואינם
יודעים לאן הולכים, 'לא ידעו ולא
יבינו בַחֲשֻׁכָה יִתְהַלְכוּ' (תהילים פב, ה),
ועלולים הם להיכנס למקום סכנה
שלא יוכלו לצאת ממנה חלילה...

נרות החנוכה שופעים עלינו אור
עליון וסייעתא דשמיא המכוונת
אותנו ללכת בדרך המלך, דרך
התורה והמצוות, "הַנְּרוֹת הַקְּלוֹ קִדְּשׁ
הֵם, וְאֵין לָנוּ רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם,

הגדולה, וסילקו אותם מעל ארצנו הקדושה, 'ואחר כן באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות פחצרות קדש' (מתוך נוסח על הניסים), וכך, לאחר החושך האיר עלינו אור גדול, 'וכבוד ה' עליה זרח' (ישעיה ס, א).

מציאת פך השמן הקטן החתום בחותמו של כהן גדול היווה כוח הצלה אדיר, שהציל את כללות ישראל מטמיעה והתבוללות בגויים בזמן היוונים.

מציאת פך השמן הזכירה לעם ישראל שהם עוד חיים וקיימים,

מלכות יוון הרשעה, היתה מלכות שהחשיכה את עיניהם וליבם של ישראל מאביהם שבשמים (בראשית רבה ב, ד), [וכמו שדרשו שם על הפסוק 'והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום' (בראשית א, ב) – וחושך, זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהן, שהיתה אומרת להם, כיתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל].

אך לבסוף, קומץ אנשים שנלחמו בחירוף ובמסירות נפש למען קדושת שמו יתברך וקיום מצוותיו, זכו לנצח את האימפריה היוונית

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

– שלמרות שבשאר ימות השנה כשמדברים איתם על שמירת שבת והנחת תפילין או שאר מצוות הם לא 'נדלקים ומתלהבים', מ"מ בחנוכה יכולים הם 'להידלק', בכוח אורות החנוכה - מצווה המסוגלת להשפיע על נשמות ישראל קדושה וטהרה ורשפי שלהבת קודש לעבודתו יתברך - כיון שטמונים באורם מסירות נפש לשמירת התורה והמצוות, ואת לפיד האש הזה עלינו להמשיך עד ביאת גואל צדק.

ושהקב"ה נמצא איתם ומשגיח עליהם, 'הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתָלָנוּ מְשֻׁגָּח מִן הַחֲלָנוֹת יִמְצִיץ מִן הַחֲרָכִים' (שיר השירים ב, ט), 'ה' יתברך נמצא איתם ואין להם להתייאש!

שנו רבותינו (שבת כא ע"א ונפסק בשו"ע סימן תרע"ג ס"א) שמנים ופתילות הפסולים בשבת כשרים לנרות חנוכה.

ורמזו יש בדבר לנשמות ישראל - 'נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם' (משלי כ, כז)

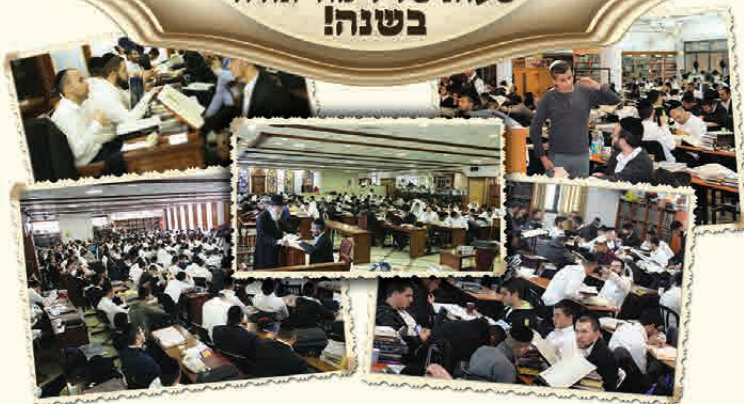

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת:
ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
רחל רוחאם ללה בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל,
רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, אילן בן מוזל ז"ל,
מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטל ז"ל,
יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל, תנצבה.